

Handläggare
Hadeel Albayati
Telefon: 08-50822030

Till
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsnämnd
2026-08-27

Utred ett kommunalt ersättningssystem för personer som utsatts för övergrepp inom samhällsvård – motion från (L)

Yttrande till kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Ärendet avser en motion från Jan Jönsson (L) och Anne-Lie Elfén (L) som vill att Stockholms stad ska utreda möjligheten att införa ett kommunalt ersättningssystem för barn och unga som utsatts för övergrepp eller allvarliga försummelser i samhällsvård, inspirerat av den norska modellen för ”rettfersvederlag”.

Förvaltningen anser att det är angeläget att personer som utsatts för övergrepp eller allvarliga missförhållanden i samhällsvården ges möjlighet till upprättelse. Samtidigt bedöms frågan om ekonomisk ersättning vara omfattande och komplex samt bör hanteras på en nationell nivå snarare än en kommunal. En nationell nivå skulle skapa mer likvärdiga förutsättningar än om enskilda kommuner skapar egna ersättningssystem.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat en motion från Jan Jönsson (L) och Anne-Lie Elfén (L) till nämnden för yttrande.

Motionärerna föreslår att Stockholms stad ska utreda möjligheten att införa ett kommunalt ersättningssystem för barn och unga som utsatts för övergrepp eller allvarliga försummelser under samhällsvård. Förslaget tar sin utgångspunkt i den norska modellen för *rettfersvederlag*, där ekonomisk ersättning kan lämnas som en symbolisk upprättelse. Den norska lagen möjliggör att staten kan bevilja ersättning till personer som utsatts för övergrepp i offentlig regi, även om rättsliga möjligheter till skadestånd är preskriberade. År 2013 infördes en statlig ersättningslag i Sverige för personer som

utsatts för övergrepp mellan 1920 och 1980. Lagen var tidsbegränsad och omfattade inte övergrepp som skett därefter. I motionen framkommer att det därför finns ett behov av att se över möjligheten till ett kommunalt ersättningssystem för de barn och unga som utsatts för övergrepp i samhällsvård efter 1980.

Ärendet

Motionen innehåller ett förslag om att Stockholms stad ska utreda möjligheten att införa ett kommunalt ersättningssystem för personer som utsatts för övergrepp eller allvarliga försummelser under samhällsvård.

I motionen framkommer att barn som placeras utanför det egna hemmet har rätt till en trygg och säker vård och att samhället har ett särskilt ansvar vid övertagande av barnomsorg. Det framhålls att ett kommunalt ersättningssystem skulle kunna innebära upprättelse för personer som farit illa under sin placering samt bidra till att samhällets ansvar tydliggörs.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för individ- och familjeomsorg. Ärendet samverkas inom förvaltningsgrupp den 18 augusti 2026.

Barnrättsanalys

Enligt artikel 3 i FN konvention om barnets rättigheter ska barnets bästa komma i främsta rummet i alla åtgärder som rör barn. Enligt artikel 19 har barn rätt till skydd mot alla former av våld, övergrepp och vanvård. Artikel 20 betonar vidare att barn som inte kan bo kvar i sin hemmiljö har rätt till särskilt skydd och stöd från staten samt rätt till en alternativ omvårdnad som tillgodoser barnets behov och rättigheter.

Remissen avser möjligheten till ekonomisk upprättelse för personer som tidigare utsatts för övergrepp eller allvarliga försummelser i samhällsvård och innebär inte några förändringar av den nuvarande samhällsvården. Förvaltningen bedömer därför att förslaget inte medför några negativa konsekvenser för barn och unga. En nationell översyn av frågan om upprättelse kan dock bidra till att stärka förtroendet för samhällets ansvar och vikten av att barns rättigheter tillgodoses även när brister har förekommit.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser allvarligt på de övergrepp som historiskt har förekommit inom samhällsvården. När samhället övertar ansvaret för ett barns vård och omsorg ställs höga krav på att insatserna genomförs med god kvalitet och att barnets trygghet och säkerhet säkerställs.

De statliga vanvårdsutredningarna ”Vanvård i social barnavård under 1900-talet” (SOU 2009:99) och ”Vanvård i social barnavård – slutrapport” (SOU 2011:61) uppmärksammade omfattningen av de övergrepp som ledde till att staten erkände sitt ansvar och yttrade en offentlig ursäkt och en tidsbegränsad ersättningsordning. Samtidigt visade utredningarna hur komplicerat det är att i efterhand utreda ansvarsförhållanden och bedöma frågor om ekonomisk ersättning.

Förvaltningen delar uppfattningen att barn och unga som utsatts för övergrepp eller allvarliga missförhållanden under sin tid i samhällsvård bör ges möjlighet till ekonomisk upprättelse. Däremot bedöms ett kommunalt ersättningssystem innebära flera svåra avvägningar, exempelvis ansvarsfördelning mellan stat och kommun, hur anspråk ska prövas, vilka situationer som ska omfattas och hur en rättssäker och likvärdig bedömning ska säkerställas.

Ett system som endast införs i vissa kommuner riskerar dessutom att leda till olika förutsättningar beroende på var ett barn eller en ungdom varit placerad eller vilken kommun som ansvarat för placeringen. Förvaltningen bedömer därför att frågor om ekonomisk ersättning för övergrepp i samhällsvården lämpar sig bättre för en nationell reglering än för lokala lösningar. Förvaltningen anser därför att regeringen bör överväga en ny nationell översyn av frågan om upprättelse för personer som utsatts för övergrepp i samhällsvården efter 1980. En sådan översyn skulle kunna skapa förutsättningar för en rättssäker och likvärdig hantering oavsett var i landet ett barn eller en ungdom varit placerad.

Mot denna bakgrund föreslår förvaltningen att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Lee Orberson
stadsdelsdirektör
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsförvaltning

Linda Lindblom
avdelningschef
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsförvaltning

Bilaga

Remissunderlag - Motion om att utreda ett kommunalt ersättningssystem för personer som utsatts för övergrepp inom samhällsvård

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lee Orberson, stadsdelsdirektör	2026-08-12
Linda Lindblom, avdelningschef	2026-08-12